

Vzdělávací obor:

Výchova k občanství

Očekávaný výsledek učení:

CAS-VKO-001-ZV9-001

a **Charakterizuje společenské role, do kterých se ve svém životě dostává, posoudí, co pro něj znamená příslušnost k rodině, ke škole, ke kultuře, k náboženství, k genderu, k obci, k národu, ke státu.**

Popis fáze SPLNĚNO

- Identifikuje a pojmenovává různé typy společenství, ve kterých žije.
- Charakterizuje společenské role, do kterých se v průběhu svého života dostává.
- Uvádí příklady toho, jak se projevuje příslušnost k některé sociální skupině v chování, komunikaci, při rozhodování se, v zapojování se.

Kulturní artefakt

Autor materiálu: Petr Hájek

Anotace

Aktivita vedou žáky k pochopení společenských rolí, ke kterým se v životě vztahují, a k uvědomění si příslušnosti ke skupinám a jejich kulturním projevům. Prostřednictvím výběru a seřazování rolí, výtvarné tvorby a diskusí žáci reflektují, jak se jejich identita utváří a jak ji vyjadřují. Téma přirozeně propojuje občanské a kulturní hledisko. Aktivita rozvíjí klíčové kompetence – zejména kompetence kulturní a sociální – a vedou žáky k vnímání rozmanitosti a sdílení hodnot.

Zadání pro žáky

Každý z nás hraje v životě různé role – někdy současně, jindy se mění s časem. Některé si volíme sami, jiné nám přisoudí okolí.

1. Práce s kartičkami rolí:

- Dostanete sadu kartiček s různými společenskými rolemi (např. žák, kamarád, sourozenec, sportovec, dobrovolník, influencer...).
- Kartičky si seřadte podle toho, jak jsou pro vás v tuto chvíli důležité – na prvním místě ta, která vás nejvíc vystihuje, na konci ta, která je pro vás teď méně důležitá.
- Ve dvojici si o tom popovídejte:
 - Které role pro tebe byly dříve důležité, a dnes už tolik ne?
 - Které sis vybral/a sám/sama a které ti přisoudila rodina, škola nebo společnost?
 - Umiš si představit, jaké nové role budeš mít za 10 let?

2. Skupiny a kultura kolem nás

- Vyber si jednu skupinu, ke které se hlásíš nebo se s ní cítíš spojený/spojená (např. skauti, hráči her, fanoušci různých stylů hudby, folkloristé, tanečníci, hipstři, sportovci...).
- Zamysli se, jaké kulturní projevy tuto skupinu charakterizují:
 - Jak se obléká?
 - Jak mluví?
 - Jaké hodnoty vyznává?
 - Jaké písničky, filmy, barvy nebo symboly používá?

3. Vytvoř „kulturní artefakt“ – kreativní vyjádření této skupiny. Tvůj výtvar by měl zachytit ducha skupiny a její význam pro tebe. Může to být například:

- koláž ze symbolů, slov, obrázků a barev;
- kresba, návrh trička, loga nebo vlajky skupiny;
- báseň, rap, scénka, deník člena skupiny;
- nebo jiný výtvarný/kreativní výstup podle vlastního stylu.

4. Kulturní galerie a diskusní kruh. Uspořádáme výstavu všech výtvarů – tichou galerii. Procházej se a zapisuj si:

- Co tě na výtvorech zaujalo?
- Jaké emoce v tobě vyvolávají?
- Co tě překvapilo nebo inspirovalo?

5. V diskusním kruhu navzájem představíme své artefakty:

- Co tvoje práce vyjadřuje?
- Proč jsi zvolil/a právě tuto skupinu?
- Jaké hodnoty jsi chtěl/a zachytit?

6. Na závěr napiš krátkou reflexi:

- Co mě dnes překvapilo?
- Jak jsem vnímal/a jiné kulturní výrazy?
- Změnil se můj pohled na některou skupinu?

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK kulturní - Umění a kultura jako prostředek komunikace KKT-UMK-000- ZV9-001	<i>Rozpoznává estetickou a obsahovou hodnotu uměleckých děl a kulturních projevů, oceňuje jejich význam jako prostředků komunikace a sdílí své názory s ostatními.</i>	- v diskusích o kulturních projevech a uměleckých dílech vedu žáky k toleranci a respektu k názoru druhých - využívám umělecká díla ve výuce k podpoře emocionálního a sociálního rozvoje žáků; umělecká díla mohou pomoci žákům porozumět svým emocím a prožitkům
KK kulturní Kulturní a umělecké sebevýjádření KKT-SVJ-000- ZV9-001	<i>Využívá různé formy umění a kultury k vyjádření složitějších myšlenek a emocí a ke zpracování aktuálních témat, samostatně i ve skupinové spolupráci.</i>	- poskytuji žákům prostředí, ve kterém se cítí být motivováni ke tvorbě a experimentování s různými uměleckými technikami a médii, podporuji jejich kreativitu a fantazii a nechávám je vyjádřit své myšlenky a emoce prostřednictvím uměleckého díla - podporuji žáky ve vyjádření své osobní identity, emocí, postojů a hodnot prostřednictvím uměleckých děl - v diskusích nad vytvořenými díly vedu žáky k respektu k různorodosti uměleckých projevů a individuálním tvůrčím přístupům

Metodický komentář pro učitele

Aktivita umožňuje žákům prozkoumat svou identitu skrze reflexi vlastních společenských rolí a příslušnosti ke

skupinám. Klíčovou součástí je propojování osobní zkušenosti s kulturními projevy skupin, které žáci kreativně vyjadřují. Tyto činnosti přirozeně podporují činnostní učení, práci s emocemi i respekt k rozmanitosti. Klíčovou stránkou aktivit je otevřený prostor pro sdílení a vyjádření, který vede žáky k tomu, aby nejen tvořili, ale také pozorně naslouchali druhým. Žáci se tak učí rozpoznávat a interpretovat kulturní znaky, estetické prostředky i hodnoty skupin a zároveň sdílejí své názory a postoje k uměleckému vyjádření druhých. Zvláštní pozornost doporučuji věnovat závěrečným reflexím (ústním i písemným), kde mají žáci možnost:

- uvědomit si proměnlivost vlastní identity;
- ocenit kulturní výrazy jiných skupin;
- posílit empatii a schopnost vnímat svět z různých perspektiv.

Ve fázi tiché galerie lze žákům nabídnout připravený pracovní list s reflexními otázkami – podpoří méně verbálně aktivní žáky a umožní hlubší zpracování vjemů. V diskusním kruhu je vhodné zavést jednoduchá pravidla (mluví jen ten, kdo drží předmět apod.), aby se žáci cítili bezpečně při sdílení.

Popis ověřování

Ověřování naplnění očekávaných výsledků učení oboru a klíčových kompetencí probíhá formativně během všech fází aktivity. Učitel sleduje, jak žáci prostřednictvím tvorby kulturního artefaktu vyjadřují své myšlenky, emoce a hodnoty a jak reflektují příslušnost ke skupině skrze její kulturní projevy. V průběhu galerie a diskusního kruhu žáci vystupují ve dvojí roli — jednak jako tvůrci, kteří pomocí výtvarného či jiného kreativního vyjádření prezentují vlastní názory, postoje a zkušenosti, a současně jako hodnotitelé, kteří se empaticky a věcně vyjadřují k tvorbě ostatních. Přitom posuzují nejen estetickou stránku, ale především symbolický, emocionální a sociální rozměr jednotlivých artefaktů a zamýšlejí se nad tím, co výtvoři vypovídají o autorech a jejich skupinové příslušnosti. Klíčovým prvkem je práce s emocemi a schopnost vžít se do perspektivy druhého — rozpoznat, co mohl autor svým dílem sdělit a jaké prožitky či hodnoty za ním mohou stát. Aktivita tak rozvíjí nejen kulturní kompetence, ale také komunikační dovednosti a schopnost pracovat s emocemi. Důležitým ukazatelem naplnění kompetencí je i závěrečná reflexe, kde žáci hodnotí, co je překvapilo, inspirovalo nebo jim pomohlo nahlédnout na kulturní identitu vlastní i cizí z nové perspektivy.